

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura we Wrocławiu**

Wrocław, dnia 17.....grudnia 2010 r.

**Pan
Rafał Gronicz
Burmistrz Zgorzelca**

LWR-4101-18-05/2010
P/10/113

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura we Wrocławiu skontrolowała Urząd Miasta Zgorzelec, zwany dalej „Urzędem”, w zakresie realizacji zadań dotyczących zarządzania środowiskiem w latach 2008 - 2010 (III kwartały).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, stosownie do art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Burmistrzowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości ocenia działalność w zakresie planowania i realizacji zadań dotyczących ochrony środowiska na obszarze Miasta Zgorzelec. Ocenę tę uzasadniają oceny cząstkowe zaprezentowane w dalszej części wystąpienia.

1. Wypełnianie obowiązków w zakresie planowania działań dotyczących zarządzania środowiskiem.

1.1. Realizując obowiązek wynikający z art.17 ust.1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska² (Poś) i art. 14 ust.6 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r.

¹Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz.1701 ze zm.

² Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150, ze zm.

o odpadach³ opracowano zatwierdzony przez Radę Miasta Zgorzelec (4.10.2005 r.) Program Ochrony Środowiska w ramach którego sporządzono również Plan Gospodarki Odpadami z perspektywą do 2012 r. Opracowując w 2005 r. Program Ochrony Środowiska i Plan Gospodarki Odpadami zachowano wymóg określony w art. 41 ust. 1 Poś, co do sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko, która zawierała m.in. informacje o zawartości i głównych celach tych dokumentów (ust. 2 pkt. 1) oraz analizę i ocenę istniejącego stanu środowiska i potencjalnych zmian w przypadku braku realizacji tych dokumentów (ust. 2 pkt. 2).

1.2. Program Ochrony Środowiska zawierał diagnozę stanu środowiska dokonaną w oparciu o materiały i stan infrastruktury ochrony środowiska ustalony na podstawie danych uzyskanych ze Starostwa Powiatowego w Zgorzelcu, Dolnośląskiego Inspektoratu Ochrony Środowiska, Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody we Wrocławiu, Wojewódzkiego Urzędu Statystycznego we Wrocławiu, Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego. W marcu 2009 r., przed upływem 4-letniego okresu, dokonano aktualizacji Programu Ochrony Środowiska na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016 (uchwała Rady Miasta Zgorzelec Nr 258/09). Program zawierał informację o występowaniu na terenie Miasta Zgorzelec zidentyfikowanych miejsc gatunkowej ochrony roślin (barwinek pospolity, rokitnik zwyczajny, śnieżyca wiosenna) i zwierząt prawnie chronionych (nietoperze, ptaki, płazy, gady). W Programie ustalono teren zaliczony do Natura 2000 w ramach większego obszaru o łącznej powierzchni 1 625,5 ha zlokalizowanego w dolnej rzece Nysa Łużycka (wzdłuż granicy państwa), gdzie stwierdzono występowanie 9 typów siedlisk, 5 gatunków zwierząt i 8 gatunków ptaków w oparciu o odpowiednie dyrektywy. Program nie zawierał informacji o obszarach i obiektach chronionych takich jak: parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe czy obszary chronionego krajobrazu.

Zawarte w Programie wskaźniki/mierniki realizacji poszczególnych celów w postaci m.in. liczby i powierzchni użytków ekologicznych, powierzchni gruntów zalesionych, długości czynnej sieci wodociągowej, wielkość emitowanych zanieczyszczeń CO₂, SO₂, NO₂, pyłów, ilość odbiorców ogrzewających mieszkania gazem, umożliwiały określenie postępu działań w zakresie ich wdrażania.

Ujęte w Programie zadania z zakresu ochrony środowiska w części wykraczały poza kompetencje Miasta Zgorzelec, bowiem właściwym do ich realizacji pozostawały: Starostwo

³ Dz. U. z 2007 r. Nr 39, poz.251 ze zm.

Powiatowe w Zgorzelcu, Wojewoda Dolnośląski, Marszałek Województwa Dolnośląskiego, Lasy Państwowe, Polskie Koleje Państwowe i Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej we Wrocławiu.

1.3. Plan Gospodarki Odpadami zawierał wszystkie elementy wymagane przepisem art. 14 ust. 2 ustawy o odpadach, w tym opis aktualnego stanu gospodarki odpadami, cele w zakresie gospodarki odpadami z podaniem terminów ich osiągnięcia, rodzaj przedsięwzięć i harmonogram ich realizacji. Plan ten co do zawartości spełniał również wymogi ustalone w § 4 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 kwietnia 2003 r. w sprawie sporządzania planów gospodarki odpadami⁴. Ustalał także prognozę zmian w zakresie gospodarki odpadami wynikających ze zmian demograficznych i gospodarczych. Plan zawierał wskaźniki/mierniki realizacji poszczególnych celów w postaci m.in. masy odpadów wytworzonych (Mg), wskaźnika odpadów wytworzonych poddanych recyklingowi (%), masy odpadów komunalnych zebranych selektywnie.

Na terenie Miasta Zgorzelec zinwentaryzowano ok. 91,7 Mg wyrobów zawierających azbest. Przyjęty w 2007 r. przez Radę Miasta Zgorzelec „*Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu miasta Zgorzelec w latach 2007 – 2032*”⁵ wyznaczał kierunki i możliwości bezpiecznej utylizacji i demontażu materiałów zawierających azbest, w celu ograniczenia negatywnego wpływu tego odpadu na zdrowie i życie ludzi oraz środowisko naturalne. Ustalał także zadania z tym związane polegające m.in. na utworzeniu bazy informacyjnej o azbeście i wyrobach zawierających azbest, a także miejsc ich wykorzystywania na terenie Zgorzelca, przygotowaniu programu edukacyjnego i bloku szkoleń w zakresie szkodliwości azbestu, obowiązków i zasad postępowania z odpadami azbestowymi oraz sposobów ich bezpiecznego usuwania, likwidacji „dzikich” wysypisk odpadów zawierających azbest. Koszty realizacji tego Programu określono na kwotę 924,9 tys. zł. Należy zauważyć, że do końca 2008 r. na realizację Programu wydatkowano tylko 29,5 tys. zł (11,6 tys. zł na zarządzanie i 17,9 tys. zł na edukację ekologiczną), co stanowiło 3,2% planowanej kwoty.

⁴ Dz. U. z 2003 Nr 66, poz.620 ze zm.

⁵ Maksymalny termin ustalony przepisem § 2 ust.1 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest (Dz. U z 2003 r. Nr 192, poz. 1876).

2. Respektowanie wymagań ochrony środowiska w planowaniu przestrzennym, z uwzględnieniem przeciwdziałania powodziom.

2.1. W uchwalonym przez Radę Miasta Zgorzelec w lutym 2002 r. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego zawarto wymagane przepisem art. 10 ust. 1 pkt. 3 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym⁶(upzp) uwarunkowania wynikające ze stanu środowiska, a w tym stan rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkość i jakość zasobów wodnych oraz wymogi ochrony środowiska. Przed sporządzeniem w 2008 r. aktualizacji Studium wykonano opracowanie ekofizjograficzne dla tego dokumentu wymagane przepisem art. 74 ust. 4 Poś. W latach 2008 – 2010 dokonano dalszych 5-ciu zmian zapisów Studium dostosowując go do aktualnych potrzeb rozwojowych Miasta Zgorzelec. W ramach Studium założono objęcie prawną ochroną doliny Nysy Łużyckiej ze względu na jej wartości przyrodnicze, krajobrazowe i kulturowe oraz wzmocnienie ochroną obiektów przyrodniczych zaliczanych do chronionych poprzez uznanie ich za pomniki przyrody. Zachowując wymogi określone w art. 84 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne⁷ określono w Studium obszary wymagające ochrony przed zalaniem i służące przepuszczaniu wód powodziowych oraz obszary potencjalnego zagrożenia powodzią.

2.2. Założenia określone w Studium stały się podstawą do opracowania i zatwierdzenia 6 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na przestrzeni lat 2003-2009 obejmujących 1.280 ha, co stanowiło około 80% powierzchni Miasta Zgorzelec. Analiza 3 spośród tych planów wykazała, że w każdym przypadku: [1] przed ich sporządzeniem wykonano opracowanie ekofizjograficzne (art. 72 ust. 4 Poś), [2] do projektu planu opracowano prognozę oddziaływania na środowisko (art. 17 ust. 4 upzp), [3] określono rozwiązania niezbędne do zapobiegania powstawaniu zanieczyszczeń, zapewnienia ochrony przed powstającymi zanieczyszczeniami oraz przywracania środowiska do właściwego stanu (art. 71 ust. 1 Poś), [4] określono warunki realizacji przedsięwzięć umożliwiające uzyskanie optymalnych efektów w zakresie ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego (art. 71 ust. 2 Poś), [5] ustalono kierunki rozwoju sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, energetycznej i gazowej (art. 3 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym

⁶ Dz. U. Nr 80, poz. 717 ze zm.

⁷ Dz. U. z 2005 r. Nr 239, poz. 2019 ze zm.

zaopatrzeniu w wodę i odprowadzaniu ścieków⁸), [6] uwzględniono wymóg, aby sieci infrastruktury technicznej wykonywane były w sposób zapewniający ograniczenie ich oddziaływania na środowisko, w tym na ochronę walorów krajobrazowych (art. 73 ust. 2 Poś). W stosunku do obszarów wymagających ochrony przed powodzią zapisy planów ograniczały możliwość lokalizowania na tych terenach tylko ścieżek rowerowych i ścieżek dla pieszych oraz obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej związanych z ochroną przeciwpowodziową (zakaz innej zabudowy, w tym mieszkaniowej).

3. Wykonywanie wybranych zadań w zakresie ochrony środowiska w odniesieniu do obowiązków nałożonych na Gminę przepisami prawa.

3.1. Kontrola wykazała nie wypełnianie przypisanych Burmistrzowi Miasta zadań w zakresie corocznego przedkładania Marszałkowi Województwa Dolnośląskiego w terminie do 31 marca za poprzedni rok kalendarzowy informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania u osób fizycznych niebędących przedsiębiorcami substancji stwarzających szczególne zagrożenia dla środowiska (w tym azbestu) na obszarze Miasta Zgorzelec, ustalonego przepisem art. 162 ust.6 Poś oraz § 2 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2009 r. w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o występowaniu substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska⁹.

3.2. Zachowując wymóg określony w art. 3 ust. 3 pkt. 1-3 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach¹⁰ prowadzono ewidencję zbiorników bezodpływowych, przydomowych oczyszczalni ścieków oraz aktualny i kompletny rejestr umów na odbieranie odpadów komunalnych. Kontrola wykazała, że wszystkie (6) firmy zajmujące się zorganizowanym systemem odbierania odpadów komunalnych lub opróżnianiem zbiorników bezodpływowych z terenu Miasta Zgorzelec wywiązywały się z obowiązku przekazywania w terminie do 15 dnia po upływie każdego miesiąca, zestawień właścicieli nieruchomości posiadających zawarte umowy na realizację tych usług oraz przekazywały coroczną informację dotyczącą m.in. masy poszczególnych rodzajów odebranych odpadów komunalnych lub ilości i rodzaju nieczystości ciekłych, do czego zobowiązywały uregulowania art. 9a ust. 1 i 2 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

⁸ Dz. U. z 2006 r. Nr 123, poz. 858 ze zm.

⁹ Dz. U. Nr 124, poz. 1033, poprzednio rozporządzenie z 9 października 2002 r. o tym samym tytule (Dz.U. Nr 175, poz. 1439).

¹⁰ Dz. U. z 2005 r. Nr 236, poz. 2008 ze zm.

W badanym okresie realizowano obowiązek corocznego sporządzania i przedkładania Wojewódzkiemu Inspektorowi Ochrony Środowiska we Wrocławiu, Marszałkowi Województwa Dolnośląskiego i do Głównego Urzędu Statystycznego *Informacji zbiorczej o masie zebranych z terenu gminy odpadów komunalnych oraz sposobie ich zagospodarowania*. Analiza danych wykazanych w *Informacji* za 2009 r. potwierdziła ich zgodność z ilościami wynikającymi z wykazów sporządzonych przez przedsiębiorców zajmujących się odbieraniem odpadów komunalnych.

Urząd nie otrzymywał kopii decyzji m.in. od Starosty Zgorzeleckiego w trybie przewidzianym art. 26 ust. 7 i art. 28 ust. 7 ustawy o odpadach i w związku z tym nie miał wiedzy o posiadaczach odpadów prowadzących odzysk lub unieszkodliwianie odpadów oraz podmiotach prowadzących zbiórkę i transport odpadów na terenie Miasta Zgorzelec.

3.3. Realizując ustalenia Planu Gospodarki Odpadami poprzez Regulamin utrzymania porządku i czystości wprowadzono na obszarze Miasta Zgorzelec obowiązek selektywnej zbiórki odpadów komunalnych. Na właścicieli nieruchomości nałożono obowiązek wyposażenia w odpowiednie pojemniki o ustalonym kolorze odrębnie na szkło, tworzywa sztuczne, makulaturę i odpady biodegradowalne. Badania kontrolne wykazały, że w 2008 r. poniżej założeń przyjętych w Planie Gospodarki Odpadami prowadzona była selektywna zbiórka odpadów surowcowych i odpadów wielkogabarytowych oraz zagospodarowanie odpadów ulegających biodegradacji. I tak: [1] zbiórka odpadów surowcowych prowadzona była w 33 specjalistycznych punktach zlokalizowanych na terenie Miasta przy założonych 68, [2] w ramach selektywnej zbiórki odpadów wielkogabarytowych zebrano 49,2 Mg przy wymaganych 157 Mg, [3] na składowisko winno trafić 4 293 Mg odpadów ulegających biodegradacji a minimalna ilość odpadów ulegających biodegradacji unieszkodliwianych w innej metodzie niż składowanie powinna wynieść 1 431 Mg – w rzeczywistości na składowisko trafiło 3 364 Mg odpadów ulegających biodegradacji, tj. o 929 Mg mniej, a unieszkodliwiono 655 Mg, o 766 Mg mniej. Do czasu kontroli NIK w listopadzie 2010 r. nie prowadzono selektywnej zbiórki odpadów niebezpiecznych, których ilość w strumieniu odpadów komunalnych szacowana jest na 119 Mg rocznie, choć Plan zakładał takie działanie z przewidywanym efektem w postaci uruchomienia 4 punktów odbioru i zbiórkę 45 Mg odpadów do 2008 r. W tej sytuacji planowane na 2012 r. uruchomienie 7 punktów zbierania odpadów niebezpiecznych i całościowe rozwiązanie tego problemu będzie trudne do zrealizowania. Jedynie w przypadku odpadów budowlanych zebrano 2 363 Mg przy założonych w Planie 366 Mg.

Należy zauważyć, że podjęte działania nie zapewniają ograniczenia składowania odpadów komunalnych ulegających biodegradacji w stopniu pozwalającym na uzyskanie wymaganego na 31 grudnia 2010r. wskaźnika redukcji składowanych odpadów do 75% wagowo całkowitej masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji (w listopadzie 2010 r. uzyskano redukcję do poziomu około 80%).

Na terenie Miasta Zgorzelec w listopadzie 2010 r. funkcjonowało 18 punktów zbierania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, a informacja o ich lokalizacji została udostępniona na stronie internetowej Urzędu.

3.4. W okresie 2008-2010 (3 kwartały) na terenie Miasta Zgorzelec nie odnotowano przypadków zniszczenia terenów zieleni albo drzew lub krzewów spowodowane niewłaściwym wykonywaniem robót ziemnych lub wykorzystywaniem sprzętu mechanicznego albo urządzeń technicznych oraz zastosowaniem środków chemicznych w sposób szkodliwy dla roślinności. Nie stwierdzono również przypadków usuwania drzew lub krzewów bez wymaganego na podstawie art. 83 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody¹¹ (uop) zezwolenia oraz zniszczenia drzew, krzewów lub terenów zielonych w wyniku niewłaściwego wykonywania zabiegów pielęgnacyjnych. W tym okresie Urząd wydał łącznie 114 decyzji w sprawie wycinki drzew i krzewów. W 97 przypadkach wycinka nastąpiła w związku z zagrożeniem spowodowanym przez drzewa dla ludzi i mienia lub drzewa nie rokowały szans na przeżycie z przyczyn niezależnych od posiadacza nieruchomości, co w świetle uregulowań art. 86 ust. 1 pkt. 9 uop było podstawą do zwolnienia z opłat za wycinkę drzew. W pozostałych 17 przypadkach naliczono opłatę za wycinkę na łączną kwotę 618,9 tys. zł. Analiza postępowań dotyczących 10 decyzji na podstawie których udzielono zezwolenia na wycinkę drzew i krzewów i odstąpiono od naliczania opłaty oraz 10 w których naliczono opłatę wykazała, że: [1] wszystkie decyzje zostały wydane z zachowaniem wymaganego terminu, [2] w każdym przypadku opłata za wycinkę została określona w wysokości zgodnej z ustaloną w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 13 października 2004 r. w sprawie opłat dla poszczególnych rodzajów gatunków drzew¹² oraz obwieszczeniem Ministra Środowiska z dnia 14 października 2008 r. w sprawie stawek opłat za usunięcie drzew i krzewów oraz kar za zniszczenie zieleni¹³, [3] we wszystkich przypadkach w sposób niezgodny z wymogiem wynikającym z art. 84

¹¹ Dz. U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220 ze zm.

¹² Dz. U. z 2004 Nr 228, poz. 2306 ze zm.

¹³ M P Nr 82, poz. 725

ust. 4 uoop ustalono okres odroczenia terminu płatności opłaty, bowiem w przypadku, kiedy w zezwoleniu na usunięcie drzew lub krzewów nałożono obowiązek ich przesadzenia w inne miejsce lub zastąpienie innymi drzewami lub krzewami należało ustalić okres odroczenia na 3 lata od wydania zezwolenia (tożsamy z terminem przesadzenia lub zastąpienia), podczas gdy okres ten ustalono na 3 lata od terminu przesadzenia lub zastąpienia innymi drzewami lub krzewami. W konsekwencji w sposób nieuprawniony wydłużono o 3 lata odroczenie terminu wniesienia opłaty w przypadku, kiedy przesadzone lub posadzone inne drzewa nie zachowały żywotności po upływie 3 lat od przesadzenia lub posadzenia (art. 84 ust. 5a uoop).

3.5. W sposób prawidłowy realizowano obowiązek określony w art. 7 ust 1. pkt. 14 ustawy o samorządzie gminnym w zakresie utrzymania i wyposażenia magazynu przeciwpowodziowego. Podjęto również działania mające na celu przeciwdziałanie powodziom polegające m.in. na cyklicznych szkoleniach i naradach Miejskiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego, prowadzeniu 2 razy do roku (wiosną i jesienią) kontroli stanu wałów i umocnień rzek, czystości koryt rzecznych, sprawności mostów i urządzeń wodnych z przekazaniem uwag i spostrzeżeń do Dolnośląskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych Oddział w Lwówku Śląskim.

Niezwłocznie po ustąpieniu wody z terenów zalanych przystąpiono do likwidacji skutków powodzi z sierpnia 2010 r. powołując komisję do oszacowania strat i szkód oraz do oceny zakresu pomocy finansowej poszkodowanym mieszkańcom. Zorganizowano punkty pomocy materiałowej powodziarzom oraz przystąpiono do prac porządkowych i dezynfekcji obiektów budowlanych i terenu. Usunięto skażone worki z piaskiem i uzupełniono ich stan w magazynie przeciwpowodziowym. Zlecono opracowanie kosztorysów inwestorskich i wniosków o dotację na dofinansowanie likwidacji skutków powodzi.

4. Realizacja działań z zakresu ochrony środowiska zakładanych w dokumentach strategicznych.

W ramach realizacji Programu Ochrony Środowiska i Planu Gospodarki Odpadami wykazano realizację 51 zadań na łączną kwotę 6.360,0 tys. zł w 2008 r. i 55 na kwotę 6.481, 3 tys. zł w 2009 r. Należy jednak zauważyć, że tylko 6 zadań (na kwotę 2.111,4 tys. zł z 2008 i 9 o wartości 501,2 tys. zł z 2009 r., tj. 14,2% co do ilości i 20,3% w odniesieniu do wartości) dotyczyło działań związanych z ochroną środowiska w rozumieniu definicji zawartej w art. 3 pkt. 13 Poś. Pozostałe zadania w większości dotyczyły budowy, przebudowy i remontów dróg. Nie wykonano części zakładanych w Programie zadań związanych m.in.

z uporządkowaniem gospodarki ściekowej w zakresie wykonania wspólnych międzygminnych systemów kanalizacyjnych transportujących ścieki do jednej oczyszczalni ścieków, zagospodarowaniem osadów ściekowych, likwidacją nieszczelnych zbiorników bezodpływowych, rozwiązaniem gospodarki wodno-ściekowej terenów rekreacyjnych wzdłuż zalewów, opracowaniem aktualnej koncepcji gospodarki wodno-ściekowej dla Miasta Zgorzelec. Nie podjęto również ustalonych w Programie zadań związanych z ochroną przeciwpowodziową w zakresie przebudowy istniejących polderów i wykonanie nowych, zwiększenia zdolności retencyjnej zlewni, wykonania zabezpieczeń przed wodami powodziowymi, szczególnie w sąsiedztwie rzeki Czerwona Woda, zapewnienia w sąsiedztwie rzeki Nysa Łużycka polderów zalewowych, modernizacji jazu i zagospodarowanie terenu – zalew Czerwona Woda. Do końca 2008 r. nie zrealizowano żadnego spośród 24 zadań ujętych w *Programie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest* na lata 2007-2008. W czasie kontroli NIK w listopadzie 2010 r. 5 zadań było w trakcie realizacji, 8 zrealizowano w niewystarczającym zakresie a wobec 11 w dalszym ciągu nie podjęto realizacji. Nie zrealizowano również części zadań ujętych w Planie Gospodarki Odpadami, w tym m.in. nie opracowano dokumentacji i nie dokonano modernizacji Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych w Jędrzychowicach, nie utworzono systemu zbiórki odpadów niebezpiecznych.

5. Sporządzanie raportów i sprawozdań z realizacji działań określonych w dokumentach strategicznych.

W badanym okresie Burmistrz Miasta wywiązał się z obowiązku określonego w art. 18 ust. 2 Poś i art. 14 ust. 12b pkt. 4 i ust. 13 pkt. 1 ustawy o odpadach w zakresie sporządzenia i przedstawienia Radzie Miasta Zgorzelec raportu z realizacji Programu Ochrony Środowiska (z uwzględnieniem 2-letniego cyklu) oraz sprawozdania z realizacji Planu gospodarki odpadami (obejmowało 2 lata kalendarzowe i zostało przedłożone do 31 marca 2009 r.).

6. Stosowanie systemu oceny oddziaływania na środowisko jako mechanizmu zarządzania środowiskiem.

W badanym okresie w oparciu o uregulowania ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko¹⁴ (uiuś) wydano 44 decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji przedsięwzięcia (żadna nie dotyczyła obszaru

Natura 2000). Badając 8 decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji przedsięwzięcia stwierdzono, że: [1] we wszystkich przypadkach określone w nich warunki były zgodne z ustalonymi w studium i mpzp (wymóg wynikający z art. 71 ust. 2 Poś), [2] zachowując wymóg art. 63 uuiś dla planowanych przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko wydano postanowienie o obowiązku przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko i przygotowania raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko, [3] wszystkie raporty o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko spełniały wymogi ustalone przepisem art. 66 uuiś.

7. Wykorzystanie mechanizmów finansowych zarządzania środowiskiem.

W latach 2008–2009 wysokość wpływów do Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (GFOŚiGW) z opłat za korzystanie ze środowiska i kar za działanie niezgodne z prawem (art. 402 ust. 4-6 Poś) zamknęła się kwotą 224,4 tys. zł, a w okresie 3 kwartałów 2010 r. środki z tego tytułu w wysokości 65,7 tys. zł zasiliły budżet Miasta¹⁵.

Analiza wydatków GFOŚiGW stwierdziła wykorzystanie 74,2 tys. zł (42,8%) ze 173,5 tys. zł pozostających w dyspozycji w 2008 r. i 81,4 tys. zł (45,3%) ze 179,7 tys. zł w 2009 r. na zadania związane z ochroną środowiska i gospodarką wodną. Pozostałe 98,3 tys. zł w dniu 1 stycznia 2010r. przekazano na dochody budżetu Miasta.

W badanym okresie na zadania związane z ochroną środowiska Miasto otrzymało dofinansowanie z funduszy europejskich (Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Dolnośląskiego) w kwocie 376,2 tys. zł na realizację infrastruktury turystycznej i kulturowej w ramach projektu „Różna historia-wspólna przyszłość”. Ponadto w trakcie aplikacji pozostawał projekt „Modernizacja stacji uzdatniania wody przy ul. Henrykowskiej” z przewidywanym dofinansowaniem w kwocie 2.275,2 tys. zł. Pozytywną ocenę formalną uzyskał projekt „Budowa kompostowni odpadów ulegających biodegradacji i zakup wyposażenia niezbędnego do selektywnego zbierania odpadów w mieście Zgorzelec” o wartości 7.813,1 tys. zł z przewidywanym dofinansowaniem kwotą 6.633,2 tys. zł.

8. Wdrażanie dobrowolnych systemów zarządzania środowiskiem ISO 14001 i EMAS.

¹⁴ Dz. U. Nr 199, poz. 1227 ze zm.

¹⁵ Od 1 stycznia 2010 r. zlikwidowano gminne fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej, a wpływy z opłat i kar są dochodami budżetu gmin.

Urząd od 2002 r. posiada certyfikat zarządzania jakością PN-EN ISO 9001-2009. Nie posiadano danych ile zakładów, przedsiębiorstw z terenu Miasta Zgorzelec wdrożyło normy ISO 140001 lub ma udział w EMAS, nie podejmowano również działań w zakresie propagowania uzyskania tych certyfikatów. Należy przy tym zauważyć, że jednostki posiadające nowoczesne, spełniające międzynarodowe standardy, systemy zarządzania środowiskiem mogą określać się jako w pełni ekologiczne i liczyć na ułatwienia w pozyskiwaniu środków pomocowych Unii Europejskiej.

9. Nadzór nad realizacją zadań z zakresu ochrony środowiska.

9.1. W badanym okresie nie korzystano z możliwości ustalonej przepisem art. 379 ust. 1 i 2 Poś przeprowadzenia kontroli poprzez upoważnionych pracowników Urzędu w zakresie przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska. Nie korzystano również z uprawnień wynikających z art. 8b ust.1 i 2 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach w zakresie przeprowadzenia kontroli działalności gospodarczej przedsiębiorców, którym wydano zezwolenia na odbieranie odpadów, opróżnianie zbiorników bezodpływowych i transport nieczystości, co do zgodności wykonywanej działalności z udzielonym zezwoleniem.

9.2. Nie dopełniono obowiązku ustalonego przepisem art. 8a ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska¹⁶ w zakresie przedłożenia Radzie Miasta Zgorzelec do rozpatrzenia przekazanego przez Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu „Raportu o stanie środowiska w województwie dolnośląskim” za 2007 i 2008 r.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- 1. Wzmoczenie działań w zakresie selektywnej zbiórki odpadów surowcowych i odpadów wielkogabarytowych, zagospodarowania odpadów ulegających biodegradacji oraz odpadów niebezpiecznych celem wypełnienia wskaźników założonych w Planie Gospodarki Odpadami i ograniczenia składowania odpadów komunalnych ulegających biodegradacji w stopniu pozwalającym na uzyskanie wymaganych wskaźników redukcji składowanych odpadów, w tym 75% na 31 grudnia 2010 r.***
- 2. Podjęcie działań mających na celu aktualizację zapisów Programu Ochrony Środowiska i Planu Gospodarki Odpadami w części dotyczącej realizacji zadań***

inwestycyjnych w związku z opóźnieniem w ich realizacji w stosunku do dotychczasowych zapisów.

- 3. Dostosowanie zapisów ustalających okres odroczenia terminu płatności opłaty w decyzjach w sprawie zezwolenia na usunięcie drzew lub krzewów z nałożonym obowiązkiem ich przesadzenia w inne miejsce lub zastąpienia innymi drzewami lub krzewami do wymogów art. 84 ust. 4 ustawy o ochronie przyrody.*
- 4. Zwiększenie nadzoru nad realizacją na terenie Miasta Zgorzelec zadań związanych z zarządzaniem środowiskiem m.in. poprzez wykorzystanie możliwości ustalonej przepisem art. 379 ust. 1 i 2 Poś przeprowadzenia kontroli poprzez upoważnionych pracowników Urzędu w zakresie przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska oraz uprawnień wynikających z art. 8b ust.1 i 2 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach w zakresie przeprowadzenia kontroli działalności gospodarczej przedsiębiorców, którym wydano zezwolenia na odbieranie odpadów, opróżnianie zbiorników bezodpływowych i transport nieczystości, co do zgodności wykonywanej działalności z udzielonym zezwoleniem.*
- 5. Zapewnienie wypełniania obowiązku ustalonego przepisem art. 162 ust. 6 Poś, co do corocznego przedkładania Marszałkowi Województwa Dolnośląskiego informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania u osób fizycznych niebędących przedsiębiorcami substancji stwarzających szczególne zagrożenia dla środowiska*
- 6. Przedkładanie Radzie Miasta Zgorzelec informacji Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu o stanie środowiska z wnioskiem o jej rozpatrzenia co najmniej raz w roku w ramach obowiązku ustalonego przepisem art. 8a ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska.*
- 7. Wystąpienie do podmiotów zobowiązanych w świetle uregulowań art. 26 ust. 7 i art. 28 ust. 7 ustawy o odpadach, w tym do Starosty Zgorzeleckiego o przedłożenie kopii decyzji w sprawie zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie odzysku lub unieszkodliwiania odpadów oraz zbierania i transportu odpadów.*
- 8. Podjęcie działań mających na celu propagowanie wśród przedsiębiorstw i innych jednostek organizacyjnych z siedzibą na terenie Miasta Zgorzelec nowoczesnego, kompleksowego kształtowania zrównoważonego rozwoju gminy i zarządzania środowiskiem na poziomie standardów europejskich z wykorzystaniem lokalnego*

¹⁶ Dz. U. z 2007 r. Nr 44, poz. 287 ze zm.

programu ekorozwoju gminy Lokalna Agenda 21 (LA 21) lub certyfikowanego i zestandaryzowanego systemu zarządzania ochroną środowiska, jakim jest EMAS.

Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Burmistrza, w terminie jednego miesiąca od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków, bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczyn niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu Burmistrzowi prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Najwyższej Izby Kontroli Delegatury we Wrocławiu, umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.